

Déus i desastres

“La fe cristiana proclama l’esperança, en llatí, en grec, en rus i en nord-americà, la fe mahometana s’escampa amb una força immensa i renovada, però no es veu clar si Crist o Mahoma s’ocupen realment de la felicitat dels seus fidels en aquesta terra, i menys encara de la felicitat dels infidels. Quant al Buda, ja se sap que descansa eternament dissolt en l’infinit i en el nirvana.”

No crec que la meua impressió, com la de tanta gent, siga només efecte de l’abundància d’informació visual o escrita: no crec que aquesta sensació d’assistir a un final de segle –i de més que segle– especialment saturat de desgràcies, siga només resultat del fet que “ara” sabem, tothom i en cada casa, allò que passa cada dia en cada racó del planeta. Sabem de cada terratrèmol i de cada inundació, de cada catàstrofe per mar o per terra, de cada guerra grossa o mínima, de cada assassinat en gran o petita massa, de totes les formes de la dissort humana, de tots els actes més visibles de la nostra inhumanitat. Potser “sempre” ha estat més o menys així, i l’única diferència és que ara “sabem”, i abans no sabíem. *Abans* podria ser, per exemple, fa cent anys, els últims dies de l’any 1899 o els primers del 1900, per no anar a temps més reculats en què la “premsa” o els seus equivalents no s’havien inventat o no tenien cap circulació perceptible. Però fa cent anys, pel que ara en podem llegir o en recordem, fa la impressió que el personal (el personal d’aquestes societats aproximadament occidentals i cristianes, és clar: dels africans o dels asiàtics, qui se n’ocupava, des d’ací?) es trobava passablement satisfet de la marxa del món, o del seu món. No sé si el 1899 hi hagué més desgràcies que aquest 1999, però el sentiment general no devia ser el que ara tan extensament circula: no un sentiment de desastres acumulat en un final de segle, no un pessimisme més o menys fonamental com el que ara sembla que tanta gent comparteix.

La *belle époque*, almenys així ho veiem nosaltres, era un temps d’aparença feliç i satisfeta, i encara durava en el passat final de segle: va durar, fet i fet, fins al 1914, que, segons alguna opinió autoritzada, és l’any que comença realment el segle XX. La diferència és que, ara mateix, no veiem aquest final de segle nostre (el final del “mil·lenni” no té cap consistència: ja ho he escrit en papers anteriors) com els últims anys de cap època “bella” sinó més aviat com anys d’època “lletja”, com el final d’un segle curt –1914-1989, o això diuen– i la transició cap a no se sap què. Si no com el final de la història, insigne bajanada, sí com el final d’una

certa història: el final de grans moviments ideològics i socials, el final de grans guerres planetàries, el final, potser, d’horribles amenaces de destrucció universal. I com el principi d’un seguit de petits desastres acumulats que qui sap si ens portaran, si no hi posem remei, a alguna forma de desastre final: demogràfic, ecològic, econòmic o el que siga. I mentrestant, altres formes de desastre s’entesten a no deixar-nos gaudir en bona pau –als homes i dones d’aquest “occident ric”– dels beneficis d’aquesta prosperitat material i tecnològica que ens ha tocat en la rifa: tenim telèfons mòbils, automòbils, i bona part del confort que el cor demana, però, no tenim tranquil·litat d’esperit. Són massa, i massa visibles, els desastres que ens acompanyen cada dia, i si encara creguérem en els déus hauríem de pensar que ells pensen ben poc en nosaltres, o no pensen benèvolament.

Fa cent anys algú havia anunciat ja que Déu havia mort, però aquesta no era l’opinió general: Déu era viu –aquest déu o l’altre, tant se val– i s’ocupava amablement dels homes i les dones, els adults i les criatures, d’aquest món que ell havia fet. Després vingué la maldat massiva, Auschwitz i Dachau, el gulag, les guerres amb víctimes comptades per desenes de milions, les grans fams de l’Àfrica, la misèria infinita de les enormes ciutats d’Àsia i d’Amèrica, i tot això que hem vist i que fa tant de mal a la vista. I els déus, enmig de tant de desastre inacabable, no han dit ni una paraula per la boca. Si n’hi ha, cosa no del tot impossible, han callat misteriosament, o tenen misteriosos projectes sobre la humanitat, sobre el dolor, la misèria, la mort en massa, la infelicitat inescrutable dels humans. La fe cristiana proclama l’esperança, en llatí, en grec, en rus i en nord-americà, la fe mahometana s’escampa amb una força renovada, però no es veu clar si Crist o Mahoma s’ocupen realment de la felicitat dels seus fidels en aquesta terra, i menys encara de la felicitat dels infidels. Quant al Buda, ja se sap que descansa eternament dissolt en l’infinit i en el nirvana. De manera que, ara que comença el 2000 de tan escassos bons auguris, ja m’explicaran a qui ens hem d’aclamar. Si ens esperen els déus en una vida eterna, en la pau pels segles dels segles, és cosa de difícil comprovació experimental: no ix per la tele.